



KAKTUSZ ÉS POZSGÁS

A Magyar Kaktusz és Pozsgás Társaság Közhasznú Egyesület Internetes Újságja

2017. szeptember

VIII. évf. 96. szám



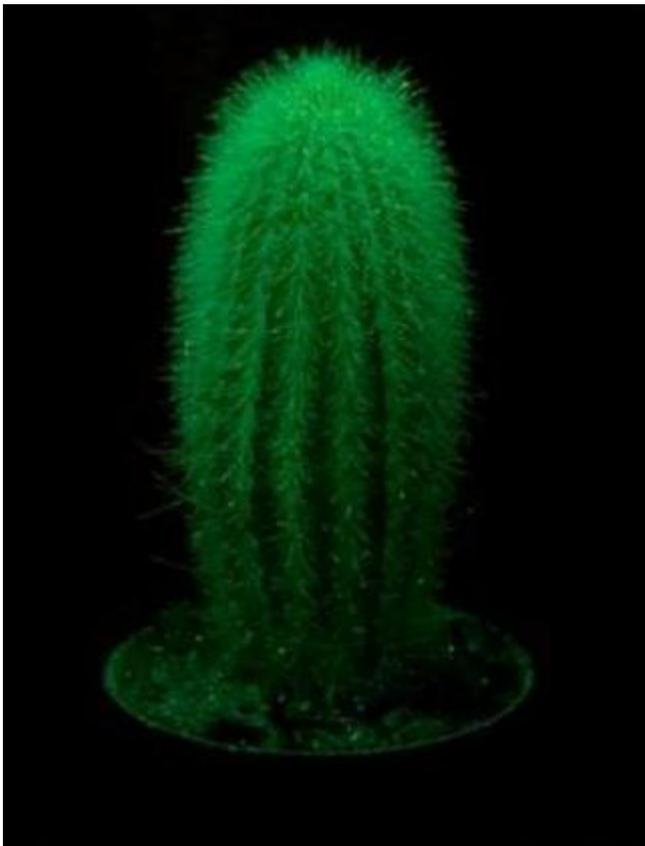
„Sok érték veszett már el az emberiség kárára úgy, hogy azok, kik sok tapasztalatot hordtak össze önmagukban, azt üzleti titokként szigorúan megőrizték s magukkal vitték a másvilágra is. Úgy tűnik fel nekem, mintha ezek tolvajok lennének, mert az emberi fejlődés eredményét, saját tudásukat, önző célokból utódaiktól s fajrokonaitól eltulajdonították.”
(1927)

dr. FÖLDI FERENC

Az Országos Magyar Kertészeti Egyesület Kaktuszkedvelők Szakosztálya Elnöke

ÚJRA HÓDÍTANAK A VILÁGÍTÓ NÖVÉNYEK

Írta: Ficzere Miklós



1. Napjaink zöldesen világító Cereusa.

A világító növények divatja ismét felütötte fejét, aki akarta megcsodálhatta a sötétben világító kaktuszokat, vágott virágokat a debreceni Virágkarnevál alkalmával, amelyek kaktusz kiállításunk közelében kápráztatták el a látogató közönséget, igaz nem a fényükkel, hanem inkább az árukkal. Valószínűleg kevesen tudják, a világító kaktuszok már az 1920-as évek végén, az 1930-as évek elején megjelentek a piacon, ahol vegyes fogadtatásban részesültek. A növényeket a természetes valójukban kedvelő emberek inkább elutasították, mint sem csodálták világító fényüket. A következőkben a korabeli híradásokból szemelgetünk.

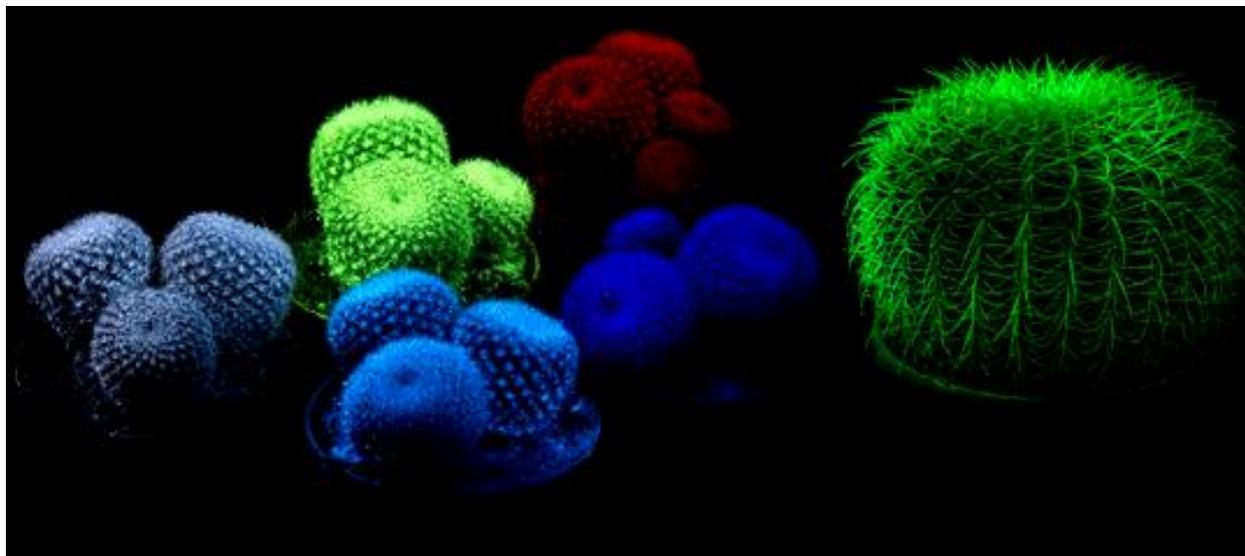
A PESTI HÍRLAP írja 1928-ban:

Világító kaktuszok. Budapest legújabb szenzációja a világító kaktusz. A járókelő megáll a virágkereskedés előtt és amint betekint az üvegen át, csodálkozással állapítja meg, hogy a pálmák, begóniák, a levágott szegfűvek és rózsák közül titokzatos fény tör elő. E fény forrása növény, mégpedig ugyanolyan alakja van, mint bizonyos ismeretes kaktuszoknak.

Tudjuk, hogy vannak világító növények és állatok. Erdőben kidőlt korhadó odvas fákon gyakran láthatók különféle világító gombák, melyek esténként könnyen kísértetek rémével ijesztgetik az erdei sétálót. Húson tenyésznek a világító baktériumok, ezeknek olyan erős a fénye, hogy Bécsben Molisch tanár baktériumlámpát készített, melynek fénye mellett kényelmesen lehet olvasni. A világító kaktuszokat is ilyenféle érdekes növényeknek gondolja az avatatlan ember és mint különös újdonságot viszi haza, hogy meglepje vele virágkedvelő ismerőseit Hanem a világító kaktusz más kategóriába tartozik. Ezt a kategóriát nem a természet teremtette és nem a botanikusok állapították meg, mert helyesen kereskedői élelmességnek nevezik. Régóta ismert Echinopsis- és Cereus-fajok, ezek és azért világítanak, mert bekenték őket foszforral.

Ilyenmódon tehát akármelyik növényből Világító növényt lehet készíteni, de ezzel tönkre is tesszük a növényt — és a növény érdekességét.¹

A kirakatok előtt megálló kaktuszkedvelőket sem hagyta hidegen a látvány, ők már az október 3-i szakosztályi ülésükön megvitatták a forgalomba került úgynevezett világító kaktuszok témáját.² Két évvel később, 1930. december 3-án a Szakosztály nagyon érdekes ülést tartott. Ugyanis dr. Földi Ferenc, a jeles kaktuszgyűjtő, különböző világító kaktuszokat mutatott be és ezekről tartott érdekes előadást, majd élénk eszmecsere fejlődött ki eme kaktuszok termesztési lehetőségéről.³



2. A fejlődés újabb stációja: aki akar, szín szerint is gyűjtögethet.

Az új keletű hóbortról a TOLNAI VILÁGLAPJA is hírt adott.

Különös divathóbort a virágkedvelők között. *A virágkedvelők között is vannak divatörületek. Legújabban a világító kaktuszok jöttek divatba, amelyeket úgy tenyésztnek, hogy foszfort vagy más sötétben világító anyagokat juttatnak a táplálékkal a növény testébe. Valami nagyon izléses kreációnak nem mondható ez a világító kaktusz, mert nagyon kéri belőle a természettel való erőszakoskodás. Körülbelül olyan torzszülött a világító kaktusz, mint az a teknősbéka volt, amelynek a páncélját ékkövekkel spékelték ki és egy berlini ékszerész kirakatában keltett bámulatot.⁴*

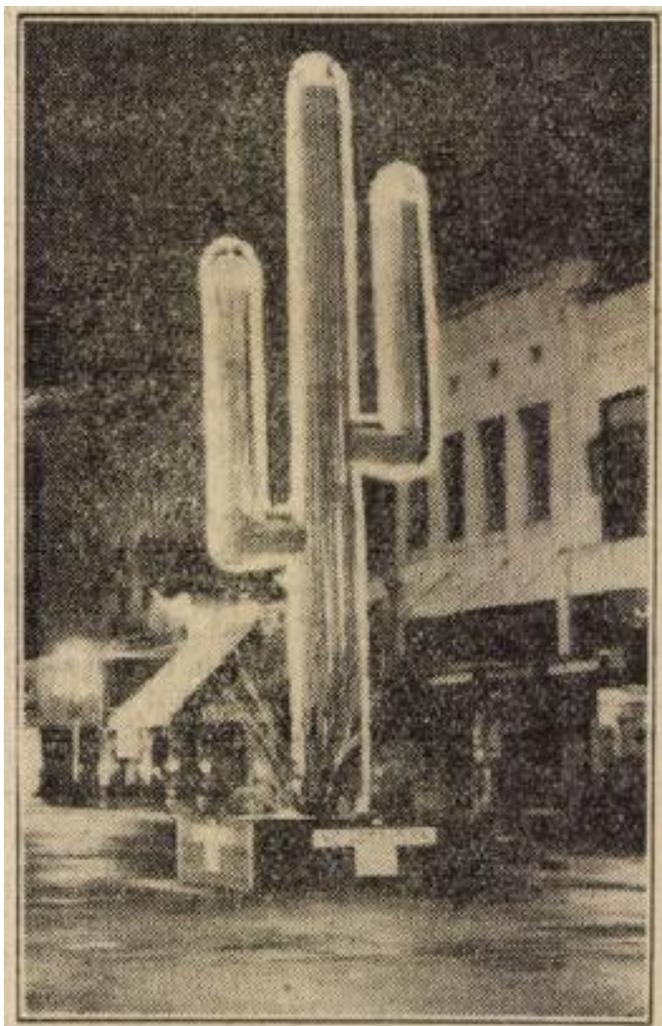
Még ez is a TOLNAI VILÁGLAPJA, de már 1931-ben írja a növények megcsúfolásáról:

Világító kaktuszok. *A „virágnemesítés” és művészi virágkertészet divatjának legújabb találmánya a világító kaktuszok előállítása. Az ilyen kaktusznak megvan az a tulajdonsága, hogy a sötétben zöldes fény árad ki belőle. Külföldi nagyvilági körökben egyre jobban hódít ez a divathóbort. Kétségtelenül lenyűgöző látvány az ilyesmi, hanem egyúttal a természet megcsúfolása is s az ilyen növény nem is éri el normális életkorát. A világító kaktusz úgy készül, hogy a növény testébe foszforoldatot fecskendeznek, sőt a földet is túltrágyázzák foszforral. Az izlés ugyanolyan eltévelyedése ez, mint amelyet Róma hanyatlásakor észleltek, mikor is előkelőbb római polgárok úgy díszítették lovaikat, hogy természetes szemük helyébe rubinszemeket csináltattak vagy az inflációs időkben, pár évvel ezelőtt, mikor újmilliomos körökben divattá vált a teknősbéka tartása s szegény állat diszesebbé tételére a teknősbéka páncéljába valódi drágaköveket foglaltattak.⁵*

Nos, Róma elbukott, hiába volt gazdag és cserélte a lovak szemét rubinszemre, de ha a világ azt akarja, hogy becsapják, hát csapjuk be. A pénz számít, a profit, mit nekünk a jó izlés. Igaz, a német gyűjtők már szegyenkezve dobálták szemébe világító csodanövényeiket, amint ez 1932-ben a TOLNAI VILÁGLAPJA cikkéből kiderült.

A világító kaktuszok rejtélye. *A berlini kaktusztenyésztőket két éve tartják lázban a „világító” kaktuszok, amelyek csak egyetlen virágüzletben szerezhetők be, de nagyon borsos áron. Minden vérbeli kaktusztenyésztő azon volt, hogy neki is legyen ebből a különös, ritka kaktuszfajtából,*

amelynek duzzanatai éjjel, sötétben szépen világítanak. A természettudósoknak azonban már régóta gyanús volt a dolog, mert ilyen világító kaktuszfajta vadon sehol sem tenyészik. Végül egy német vegyész föllibbentette a világító kaktuszok titkát. Kiderítette, hogy a világító kaktuszok azért világítanak, mert duzzanataik, amelyekből a tövisek kiállnak, világító festékekkel vannak beecsetelve. Olyan világító festékekkel, amilyennel a zsebórák világító számlapjai vannak ellátva. A leleplezés után egyszerre eltűntek minden kaktuszgyűjteményből a „világító” kaktuszok, a kaktuszgyűjtők szégyenkezve dobták szemébe a drága pénzen beszerzett világítót. Az ügyes csaló bizonyára azt gondolta: a világ azt akarja, hogy becsapják, hát csapjuk be.⁶



Egy másik neves magyar kaktuszgyűjtő, a fegyvergyáros Frommer István a KERTÉSZETI SZEMLÉBEN 1933 decemberében megjelent *A kaktuszok szakszerű és egyszersmind szép elhelyezése a lakásban* című írásában – mint írja – a legborzalmasabb giccs, ami egyáltalán a kaktuszokkal kapcsolatban elképzelhető és ízléstelen, a »világító kaktusz« éretlen tréfája, amely abból áll, hogy az areolákat foszforral kenik be.⁷ A Kertészeti Szemlében való megjelenés előtt már október 4-én felolvastam előbbi cikkét a Kaktuszkedvelők Szakosztály ülésén, ami a nyomtatásban megjelentnél sokkal terjedelmesebb volt.

A világító kaktuszok versenyében az Egyesült Államok sem kívánt lemaradni, ahol minden eddiginél furcsábbat és nagyobbakat eszeltek ki. Erről a 8 ÓRAI ÚJSÁG tudósítja az olvasóit.

Kaktusz, mint közlekedési lámpa.

Phönix városában, Arizonában ez a világító Sahuaro kaktusz szolgál „villanyrendőrként”. Fénye sokkal távolabbról és sokkal jobban látható, mint a közönséges közlekedési lámpáké.⁸

3. Az amerikai közlekedési lámpa

Ficzere Miklós

Irodalom

- ¹ Pesti Hírlap. 1928. október 18. 237. szám, 12. o.
² Kertészeti lapok. 1928. október 15. 20. szám, 287. o.
³ Kertészeti lapok. 1930. október 15. 24. szám, 280. o.
⁴ Tolnai Világlapja. 1930. október 1. 40. szám, 54. o.
⁵ Tolnai Világlapja. 1931. május 13. 20. szám, 39. o.
⁶ Tolnai Világlapja. 1932. október 5. 41. szám, 44. o.
⁷ Kertészeti Szemle 1933. december, 12. szám, 321-328. o.
⁸ 8 Órai Újság, 1936. november 21. 267. szám, 10. o.



A KÖRNYEZETI TÉNYEZŐK HATÁSA A NÖVEKEDÉSRE, FEJLŐDÉSRE IV. RÉSZ



Írta: Szabó Gábor

AZ ELŐZŐ RÉSZEBEN TÁRGYALT HATÁSOK ÉRVÉNYESÜLÉSE A KAKTUSZOKNÁL MEGFIGYELÉSEIM ALAPJÁN

NAPFÉNY

Én igyekszem a növényeimet, legfőbbképpen a hajasakat és a nagy tüskéket nyáron direkt napfényben tartani. Tapasztalataim szerint direkt napfényben növő növények vastagabbak és szebb hajúak és erősebb, hosszabb a tövisezettségük mint üveg alatt. Én minden növényemet azonos földkeverékbe ültetek külön tápszer és trágyázás nélkül. Az 1. képen látható növény olyan 10 cm nagyságú volt mikor szereztem. Üvegházban nevelkedett, tehát napfény és meleg volt normális mennyiségben. Én ahogy hazahoztam átültettem, és nyáron kint a szabad ég alatt, direkt napfényben neveltem. Jól látszik, hogy vastagabb lett sűrűbb hajjal és a tövisek is erősebbek, hosszabbak mint az alsórészen. A 2. képen jól látszik mennyivel vastagabb a direkt napon nőtt rész, mint az üvegházban nőtt. Ugyanabban az időben névtelen magokból két cereusféleség magoncom volt egy edénybe téve (3. kép). Ezek is szabadban, direkt Napon növegték. Magas növésű növényeket nem tudok tartani, ezért mikor olyan 20 cm magasak voltak, kísérletnek a következő tavasszal bent hagytam az üvegházban, üveg alatt, direkt napfény nélkül. Jól látszik, hogy mind a két növény vékonyabban nőtt és majdnem hogy azt mondhatjuk, tövisek nélkül.



1.



2.



3.

Egy idősebb kollégánk úgy építette házát, hogy az emeleti nappali ablakfelőli részen helyezte el télire a magas növésű növényeket a terasz ajtó mellett. Nyárára kihordta őket az egész nap át napot kapó teraszra. Pár éve megbetegedett és komoly operáción esett át, többet nem tudta a nagy növényeket kivinni a teraszra. A növények az ablak mellett világosban, de direkt napfény nélkül

nőttek tovább. Sajnos a direkt napfény hiánya egy évnyi növekedés után is már nagyon észre vehető. A 4. képen látható, hogy a növekedő rész vékonyodott el, az alsórész sűrű fehér haja megritkult, és az eredeti erős és eléggé hosszú tövisek hosszúsága és vastagsága csak felényire nőtt meg. A 5. képen is jól látszik a csúcsi rész elvékonyodása, a bordák alacsonyabb növényi magassága és kis túlzással azt is mondhatnám, hogy a csúcsi részen tövisek sem nőttek. Sajnos többször nem tudtam látogatóba menni, hogy láthassam pár év elteltével milyen mértékű lett a



4.



5.



6.

változás. A 6. képen látható növényt egy barátom Peruból hozta az élőhelyről. Ő tartotta balkonon direkt napfényen egy évig, majd nekem adta és nálam is egy évet volt a szabadban. A képen jól látszik, hogy az eredeti kis növény milyen vastag volt, milyen sűrű haja volt és a



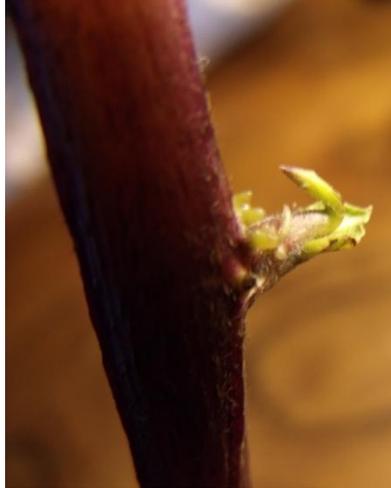
baloldalon még egy eredeti hosszú tövis is látszik. Ahogy nálunk nőtt, az csak csúf karikatúrája az eredeti növényformájának. Nem is tartottam meg. Szerintem olyan típusú növényeket, amelyek nálunk csak karikatúrái az eredeti élőhelyi formának, nem volna szabad gyűjteményekben tartani. A nagyközönségnek árult hasonló növényeknek nem örvendek, de elfogadom az árulásukat, mert mindenki valamiből meg kell éljen. Ha kritizálni szeretnénk, talán minden ami körülöttünk van, kritizálható. Jelen írásom 1. részében az 1. ábra rajzát megpróbáltam a pincében lévő krumplik segítségével képeken is bemutatni, de ez a próbálkozásom csak részben sikerült, mert nem tudtam normális növekedési lehetőséget biztosítani a növekedő hajtásoknak, és a pincében nőtt csirákat, ahogyan a 7. kép mutatja, nem tudtam megfelelően beárnyékolni, hogy megjelenjen a fényben növény rész (8. kép) és az árnyékolt, "földben lévő" csira részek fehérek maradjanak.

7.

Ezért a gyengébb fényben lévő csirák megpirultak, de a végükön már látszik a zölden növő levélkezdemény a 9. képen. Egy krumplit földbe ültettem a spárgával jelzett magasságig (10. kép). Jól látszik a hamar világosba jutó csira lefelé gyökereket hajtott, felfelé megzöldült, és rögtön elkezdődött a levélképzés (11. kép). A 10. képen látszanak az öreg "elültetett" krumpli felső részéből növő hajtások is. Ezek aprók, mert nem a gyökereikkel a talajból felvett tápanyagból szerzik be növekedésükhöz szükséges táplálékukat, hanem az öreg krumpliból gyökerek nélkül. Hasonló jelenséget a kaktuszoknál is megfigyelhetünk.



8.



9.



10.



11.

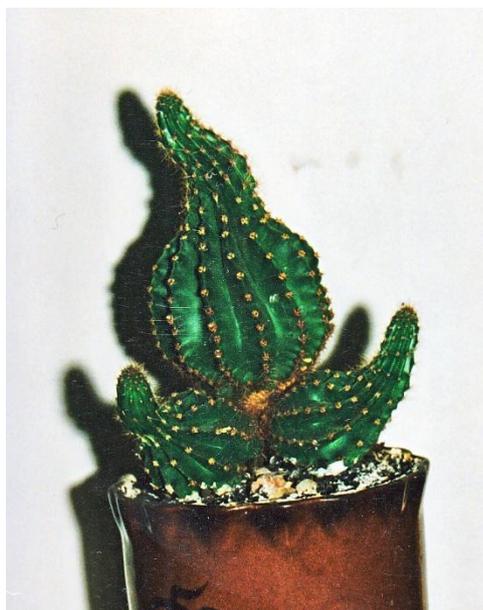
HŐMÉRSÉKLET

A fény és hő hatását a növényekre természetes körülmények között nehéz megkülönböztetni. Talán a hő hatásokat mindig kíséri fényhatás is, de fényhatások létrejöhetnek hő hatás nélkül is, legalábbis egy részük. A 12. képen egy *Epiphyllum oxypetalum* látható, melynek vékony megnyúlt részei nőttek a teletető helységben, amely a lakószobám.



12-13-14. *Epiphyllum oxypetalum*

Elég nagy edénybe van ültetve. Valószínűleg miután a teletetőhelyre lett behelyezve, az edényben lévő földben még elég sok nedvesség volt, a lakószoba melege az ablak mellett kb. +15 °C, e két tényező hatására hajtást növesztett, de ezek a hajtások a „levelek” végeiből erednek, és vékony kerek „ágdarabok” melyekből később újabb „levelek” hajtanak ki. Ez a növény egy különleges példány lehet, mert magasra nő, alacsonyabb bokrokra támaszkodva, esetleg faágakon a fák tetejéig is megnőhet. Én már megszüntettem a képen látható példányt a nagysága miatt, és



15.

dugvány gyökereztetésével új éjjel virágzó egyedek nevelek (13. kép, a virág 14. kép). Egy irodában találtam a 15. képen látható Echinopsist. A gazdája az iroda északi oldalán lévő ablakába tette és öntözte, mint a pármái ibolyákat. A melegtől és öntözővíztől szépen "növekedett", megnyúlva, mivel elég világos volt az ablakban, nem sárgult meg, nem etiolálódott, de ha nincs fény, a növény növekedő része megnyúlik a fény irányába és klorofilszegényen fejlődve megsárgul, etiolálódik, mint a 7. képen látható növény csúcsa. Az így deformálódott növény életben maradhat, de soha normális formája nem lesz, csak ha egy hajtást levágunk, meggyökereztetjük, és kedvező feltételek között neveljük. A hőmérsékletnek mindig nagy befolyása van a természetben történő jó vagy rossz irányú történésekre. Ahol én lakom rendes körülmények között a február nagyon hideg. Minden évben van 2-3 hét, amikor a kinti hőmérséklet -30°C éjjel, és legalább 50 cm hó van az

udvarokban. A hó márciusban olvad el a város utcáin. Idén havunk lényegében csak januárban volt max. 20 cm vastagságban, míg februárban csak vártuk, hogy havazzon egy keveset, de nem havazott. Más években a krókusz március végén-április elején jelenik meg szép nagy virágokkal (16. kép). 2016-ban február 5-től virágzott, de fele akkorák a virágok mint más években (17. kép). Ez az egy példa jutott eszembe, de kitudja, a természetben, a mezőgazdaságban mennyi örömet vagy bánatot okoz a túl korai tavasz. A hőmérséklet nekünk kaktuszgyűjtőknek is néha meglepetést tartogat.



16.



17.

Van mikor a meglepetés kellemes, de néha nagyon kellemetlen, fájó lehet. Néhány a kellemes meglepetésekből. Az üvegházam üveges részét a hideg periódusban hungarocellel fedem belülről (18. kép). Így a növények majdnem teljes sötétségben vannak, csak a hungarocell darabok közötti réseken jön be egy kevés világos. Napos melegebb időben, egyes hungarocell darabokat le tudok venni és éjjelre visszatenni, így biztosítok egy kevés téli világítást megkínzott növényeimnek (19. kép). Az egyik évben mikor szedem le az oldalfalról a hungarocellt egy növényen, a *Cleistocactus vulpis-caudán* látom, hogy bimbó nő (20. kép) a teljesen sötétben, $+6^{\circ}\text{C}$ hőmérsékleten, és október elsejétől kezdődött szárazon tartás mellett. Van még néhány



18.



19.

növényem, amelyek már eléggé idősek, de még nem virágoztak egyszer sem. Egy alkalommal a Kaktusz-Világ cikkben olvastam, hogy valaki egy cserép *Escobaria leei*t télire kint felejtett a kertben, és tavasszal mikor megtalálta semmi baja sem volt, mi több, nyáron virágozott. Azóta én is kint telettem az üvegház külső könyöklőjén, és nálam is virágozik (21. kép).

20. *Cleistocactus vulpis-cauda*21. *Escobaria leei*

Volt két különböző helyről beszerzett *Echinocereus longisetus* v. *delaetii*m, az egyik ma már 26 éves. A másik fiatalabb. Elkövettem azt a hibát, hogy a kisebbiket kitettem ősszel az *Escobaria* mellé telelni, hátha jövőre ez is fog virágozni. A virágzásból semmi sem lett, mert megfagyott és elpusztult. Ez egy szomorú, kellemetlen meglepetés volt. A másikat most már csak minden tavasszal márciusban teszem ki és vigyázok, ha $-10\text{ }^{\circ}\text{C}$ -nál hidegebb éjszaka várható, akkor beveszem. Most már negyedik nyár lesz, amikor virágozni fog, ha az idej fagykezelés elég volt számára (22. kép). Most már van virág, de sajnos mag egyelőre nem lesz. A *Mammillaria senilisszel* már jobban megoldottam a problémát. Ez is már 16 éves, de még nem virágozott.



22. *Echinocereus longisetus v. delaetii* 26 éves.

A három közül eggyel próbálkoztam tavaly tavasszal és eredményesen (23. kép.). Sajnos egyetlen növényünkről sem tudjuk, melyiknek van szüksége jarovizálásra és melyik hány fokos hideget bír ki. Ezért lehetséges, hogy sok növényünknek a virágzását halálunkig várjuk potyára, míg másokat ha próbából kitesszük a hidegnek, és miután elpusztult, győződünk meg arról, hogy nincs szüksége jarovizálásra, vagy csak gyengébb hideget bír ki. A hideggel kapcsolatban még egy balesetem történt, de erre nem találok magyarázatot. Van két *Eriocactus claviceps*em (24. kép). A kisebbik növényt 24 évvel ezelőtt kaptam, ekkor 3 cm-es magonc volt, míg a nagyobbikat 9 évvel ezelőtt, és csak 6 cm magas volt. Mind a kettőt egyforma földbe tettem, egymás mellett tartom, egyformán öntözöm. A nagyobbik két évvel ezelőtt virágzott először (25. kép). A kisebbik, de öregebb példány nem nagyon nő, még nem virágzott és nem is tudom elképzelni mit fog csinálni ezután. A 2015/16. évi tél majdnem, hogy nem is volt tél és most tavaszra a nagyobbik megsínylette a +6 °C-on való tartást (26. kép). Hogy az öregebbik példány nem nő és 24 év után sem virágzik, ennek valami más oka lehet, nem



23. *Mammillaria senilis*



24-25. *Eriocactus claviceps*. A kisebbik 24 éves.

hőmérsékleti probléma. Idén kivettem a cserépből, hogy átültessem, mindent rendben találtam, megfelelő, jó gyökerei voltak. A fiatalabbik, a nagyobb növéssé, miért egy enyhe télen betegedett meg, ezt nem tudom, pedig nálam hasonló feltételek mellett már baj nélkül kibírt hat telet. Ez csak egy hőmérsékleti probléma lehet, vagy más betegség, fertőzés, amit nem tudok megállapítani.



26. Az *Eriocactus claviceps* téli sérülései.



A 27. képen látható növények a késő ősszel nőtt bimbókat egész télen megtartották, s úgy látom, ki fognak nyílani a virágok. Valószínűleg mikor az enyhe téli napokon a kinti hőmérséklet magasabb volt mint +6 °C, az üvegházban is melegebb volt, mint a beprogramozott +6 °C, és ezért az időnkénti kicsivel magasabb hőmérsékletért nem hulltak le a bimbók. A hőmérsékleti hatásokkal kapcsolatban a következő megfigyelések biztosak:

- Ha nincs elég meleg, a növény a talajból nem tudja felvenni a vizet, és hosszabb, túl sok vizet tartalmazó földben állva, a gyökerek megrothadnak.

27.

- Ha nincs megfelelő fény mennyiség, ill. megvilágítás és a környezet hőmérséklete megfelelő a növekedés megindulásának, kb. +10 °C-ra van szükség, amikor a növekedés megindul, de elhajolva a fényforrás felé.
- Vannak úgynevezett „télálló” kaktuszok. Ez nem jelenti azt, hogy egy növény, amely kibírja a -10-15 °C hideget egy bizonyos földrajzi zónában, ahol télálló mondják, az nem biztos, hogy ki fogja bírni a -30 °C-ot egy másik zónában.
- Vannak növények, melyeknek a virágzáshoz jarovizálásra van szükség, de ez nem jelenti azt, hogy ezek mindenike télálló is. Ez a mondat fordítva nem érvényes, mert nem minden télálló növény kívánja meg a jarovizálást, sokuk a meleg üvegházi teletetés után is szépen virágzik.
- Sajnos nem minden írott dokumentum tartalmaz adatot a maximális hidegtűrési határról és a jarovizálás szükségéről, és a mínusz fok maximális értékéről. Ezért mindenkinek magának kell nagy elővigyázatossággal ezeket kikísérletezni és „közhírré tennie”.

SZIMBIÓZIS

A modern mezőgazdaság, díszcserje- és fatermesztés, a kistermetű dísznövény- és virágtermesztés megköveteli egyes növényfélék "oltását". Elsősorban miért oltunk? Több okból kifolyólag:

- Sokszor egy gyűjtemény ritka példánya pusztulni kezd. Egyetlen megmentési lehetőség, ha egy még egészséges darabját feloltjuk egy erős gyökerű életképes növényre.
 - Egy nálunk sajátgyökeren nehezen vagy éppen megtarthatatlan növényt csak úgy tudunk megtartani, ha feloltjuk egy nálunk is erős gyökerű, jól növekvő és a mi tartási körülményeinket jól bíró alanyra.
 - Olyan növényeket oltanak fel egy alanyra, amelyek önállóan nem tudnak életben maradni, mert nem tudnak asszimilálni, nem tudják előállítani az élethez szükséges anyagokat, táplálékot. Az első és második oltási ok minenkünk kaktuszgyűjtőknek egy csoportot képez. Általában olyan növényeket oltunk fel, amelyek legalábbis őshazájukban saját gyökerükön évezredek óta megélnek, de minálunk valamilyen ok miatt nem tudnak erős gyökereket növeszteni, a gyökerek vagy nem elégségesek a növény életben tartásához vagy valamilyen kártevő tönkreteszti, pl.: mikroorganizmusok, a talaj nedvessége, stb.
 - Egy másik ok az oltásra, hogy a jó erős alanyra oltott nemes sokkal gyorsabban nő és hamarabb virágzik. Ez a kereskedőknek, akik növény eladásból élnek, nagyon fontos. Minden esetre sok alany is rövid életű, és a gyorsan növekvő példányokat alkotó sejtek méretre nagyobbak és gyengébben ellenállók a kártevők és környezeti hatásokkal szemben.
- A 28. képen látható oltvány egy erős zöld színű alanyra van oltva. A feloltott nemes rész mind amellettsé hogy piros színű, a talajból felvett vízben található nyers tápanyagokat fel tudja dolgozni általa felhasználható tápszerekké tudja asszimilálni, mert a 29. képen látszik, hogy saját gyökeren is nagyon jól megél, de lassabban nő és később virágzik.



28.



29

A 30. képen látható *Uebelmannia pectinifera* v. *pseudopectinata* is fel van oltva (31. kép). Ebben az esetben az alany is és a nemes feloltott rész is tud asszimilálni, tehát önmagában is meg tud élni. Ilyen esetben úgy lehet cserépbe ültetni a feloltott növényt, hogy az alany teljesen föld alá kerüljön, és a nemes rész úgy néz ki, mintha saját gyökéren lenne. Ez a növény nálam ilyen formán él már 11 éve, és amint a 40. képen látható, egészséges, jó gyökerei vannak, egészséges az alany is mindamelllett, hogy valószínűleg klorofilt már nem tartalmaz és nem vesz részt a táplálék előállításában, talán már elfásodott. A nemes rész is egészséges szép példány.



30-31. *Uebelmannia pectinifera* v. *pseudopectinata*

Miért lehetséges az ilyen eset? Oltáskor az elvágott alanyra úgy helyezük fel a szintén elvágott nemes részt, hogy lehetőleg minél több szállítóedény nyaláb egymásra kerüljön. A két test összeszorítva egy idő után összeforr, tehát az alany szállítóedényei folytatódnak a nemes rész szállító edényével. A gyökér által felvett vízben oldott nyers tápanyag feljut az alanyba és a nemes részbe is. Mivel mind a két rész fel tudja dolgozni a nyers tápanyagot, mind a kettő meg is teszi (lásd 28. kép). Ha az alsórész, mivel földbe van ásva nem kap napfényt, nem is asszimilál, a klorofil valószínűleg eltűnik. Ilyenkor egy feltétel még van, éspedig a nemes rész annyi tápanyagot kell tudjon előállítani, hogy a gyökereknek, oltóalanynak és nemes résznek is biztosítsa a megélhetést, fejlődést és a virágzást, majd a magok megérlelésével együtt. Ebben az esetben szerintem szimbiózisról van szó. Két külön növény segíti egymást a *táplálék nyersanyagának* beszerzésében, a *nyersanyag asszimilálásában* a szállítást mindenik rész elvégzi a saját szakaszán. *Én azt hiszem, ezt szimbiózis - parabiózisnak* nevezhetjük.

PARAZITIZMUS

A harmadik típusú oltás esetében egy erős gyökerű zöld alanyra olyan növénydarabot oltunk fel, mely nem tartalmaz klorofilt (32. kép), tehát a gyökér által felvett vízben oldott táplálékot nem tudják feldolgozni, asszimilálni, a növényi szerkezet által felhasználható tápanyagokká. Az oltás ebben az esetben is ugyanúgy történik, mint az előbbi részben. Ebben az esetben az alany talajfelszín felett kell legyen, hogy kapjon napfényt, mert kell asszimilálja a nyers tápanyagokat. Ebben az esetben is a folyadékszállítás a nyers és *asszimilált tápanyagokkal* egy folytonos, közös tápanyagszállító pályán történik, csak az *asszimilációt* az *alany* végzi el, míg a feloltott nemes rész csak *hasznos húst* a közös tápanyagszállító pályákból. Ilyen esetben nagyon fontos tudni, hogy a feloltott nemes rész mekkorára fog nőni, hogy megfelelő méretű alanyra oltuk. Ha a nemes rész túlnövi az alanyt, vagyis az alany már nem tud elég tápanyagot asszimilálni, a nemes elpusztul a kiszipolyozott alanyal együtt.

A 33. képen látható feloltott krisztáta így járt.

32.

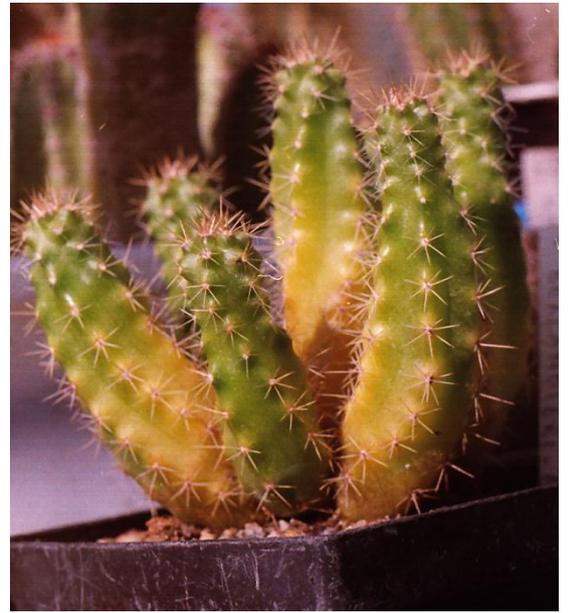




33.



34.



35.

A természetben nagy "variegata" típusú kaktusz nem található (34, 35. kép), mert ahogy a növény olyan nagyra nőtt, hogy a zöld rész már nem tud elég tápanyagot asszimilálni, az egész növény táplálására, életben tartására a gyengébb sárga "variegata" rész kezd elpusztulni, ami végül az egész növény pusztulásához vezet. A természetben "oltási" lehetőség nincs, csak kultúrában lehet biztosan megtartani a "variegata" növényt, de csak feloltva. Én azt hiszem, hogy ezt a parazitizmust lényegében hemiparazitizmusnak nevezhetjük.



36.

A kaktuszok őshazájában sokszor lehet találkozni fán növő kaktuszokkal, melyek normális élettere a talajon lenne (36. kép). Ezek nem parazita életmódot alkalmazó növények. Ezeknek a növényeknek magvai a madarak ürülékével, vagy széllel kerülnek a fák olyan helyeire, ahol az összegyűlt levélhulladék érett földdé alakult, és itt egy ideig jól eléldegélnek, amíg a kevés tápanyag ki nem merül, vagy egy nagy állat, esetleg a szél le nem sodorja őket páholyukból.

A KAKTUSZGYŰJTŐ TARTÓZKODÁSI HELYE FÖLDRAJZI KÖRÜLMÉNYEINEK HATÁSA

Mindenkinek van egy lakhelye. Ha valaki kaktuszgyűjtéssel akar foglalkozni, azt is jelenti, hogy lakhelyével elégedett. Vannak olyan esetek is, amikor az illető már kaktuszgyűjtő, és az élet sodrása megköveteli, hogy lakhelyet kell változtasson. Ez a változás lehet előnyös, de lehet hátrányos is. Nem árt, ha utána nézünk, hogy mik a természeti adottságai annak a helynek, ahol gyűjtők leszünk. Jó ha tudjuk, milyen körülményekre számíthatunk és időnként milyen meglepetésekben lehet részünk. Én 1964-ben kezdtem kaktuszokat gyűjteni Kolozsváron. Nem nagyon erőltettem a beszerzést, úgyhogy 1970-ben vagy 20 növényem volt, amikor át kellett költözök Brassó mellé Négyfaluba a Kárpátkanyarba. A növényeim Kolozsváron maradtak és mind elpusztultak a nem hozzáértő gondozás miatt. Vettem házat Négyfaluban, az 1844 m magas Nagykö-havas lábánál 670 m tengerszint feletti magasságban, a hegy csúcsától kb. 5 km légvonalbeli távolságra. Újra beszereztem pár növényt, amelyeket az egyelőre még nem lakható szobában teleltettem. Majd amikor a gyerekek elfoglalták a szobát, a növények lekerültek a pincébe. Sajnos mind elpusztult. Valószínűleg az volt a baj, hogy a pince nem volt elég száraz és a krumpli is ott telet. Több növényt nem szereztem be, míg 1987-ben a padlás egy részét át nem alakítottam üvegházzá (37. kép). Itt a növények télen sötétben +6 °C-on telelnek, mert a fűtés automatizált villamos fűtés és az üveg hungarocellel le van takarva (38. kép).



37.



38.



39.



40.

Így a leghidegebb téli hónapokban a fűtés 25 lei, azaz 1800 Forintba került akkoriban. Volt időm kitapasztalni a vidék általános teletetési lehetőségeit. Feltétlenül október elsejétől el kellett kezdem a telelőhelyre való beszállításukat, mert már október 8-ikán volt úgy, hogy mire behordtam a növényeket, már az utolsókon megállapodott a hó. Tavasszal csak március végén tudom levenni a hungarocell szigetelést és kezdek az öntözést. Volt úgy, hogy március 20-án éjjel $-18\text{ }^{\circ}\text{C}$ hideg volt. 1988 május 8-án reggel az udvari padon 80 cm hó volt. Nyáron eddig még csak az augusztus 20-a körüli napokon van egy esős hét, olyan $+3\text{ }^{\circ}\text{C}$ -os hőmérséklettel, amikor már megjártam, hogy a nem eléggé védett növények egyes egyedei elkezdtek rothadni, de ezt a periódust fólia tetővel átvészeltük (39. kép). A legutolsó meglepetésem a 2013 okt. 1-i (40. kép), majd a 2015 ápr. 1-i havazás volt. A fentebb leirt körülmények okozzák azt, hogy nálam valóban a növények négy, de max. öt hónapot fejlődnek. Ennek a helyzetnek köszönhető, hogy sok növényem hiába idős, de méretre "törpe", és ki tudja mikor fog virágozni, pld. az 41. képen *Echinocactus grusonii* 1992, *Helianthocereus poco* 1995, *Denmoza eritrocephala* 1993, a 42. képen *Helianthocereus herzogianus* 2001, *Oreocereus trollii* 1997, *Cephalocereus senilis* 1997. (Dátumok amióta nálam vannak.) Növényeim egy része szépen virágozik, mások csak szép növények, ki tudja ki fogja őket virágozni látni. A fő az, hogy szeretem őket, szépek és örömom telik bennük és bajlódásukkal.

Írta: Szabó Gábor, Brassó, Négyfalu

Képek a szerzötől.



41. *Echinocactus grusonii* 1992.
Helianthocereus poco 1995.
Denmoza eritrocephala 1993.



42. *Helianthocereus herzogianus* 2001.
Oreocereus trollii 1997.
Cephalocereus senilis 1997.

POZSGÁS-MUNKANAPTÁR — AKTUÁLIS TEENDŐK SZEPTEMBER HÓNAPRA

E rovatunkban hónapról hónapra összegyűjtjük a jellemzően előforduló ápolási munkákat, amelyek pozsgás növényeink sikeres nevelését segítik.

- 1. A nappali felmelegedés és a napos órák száma csökken. Az évszakváltással a hőmérséklet is egyre alacsonyabb. Ezeket a változásokat növényeink érzik, készülnek a téli nyugalomra. A változásokhoz alkalmazkodó első feladatunk az öntözések számának és gyakoriságának mérséklése. Tápoldatot már ne használjunk. Ha módunkban áll, igyekezzünk növényeinket úgy elhelyezni, hogy helyük legyen szellős és minél jobban érvényesüljön számukra a napsütés még mindig jótékony hatása.**
- 2. Az előzőekben leírtak különösen érvényesek a karácsonyi kaktuszra. Most már négy hétig, vagyis szeptember végéig, október elejéig ne öntözzük, csak párásítsuk. Arra azonban vigyázzunk, hogy a hajtások ne ráncosodjanak, mert ez már a túlzott vízvesztés jele. Ha lehet, tartsuk napon vagy félárnyékos helyen. Jegyezzük meg azt az állást, amerről a napot kapták, mert ebben a pozícióban kell elhelyeznünk, ha télire zárt helyre helyezük, pl. a lakásba. Ha elforgatjuk, akkor az időközben előtörő virágbimbóit eldobálja.**
- 3. A köznyelvben legtöbbször által levélkaktuszoknak nevezett, fagyérzékeny növényeket (pl. *Epiphyllum*ok stb.) szeptember közepétől hordjuk zárt helyre. Ha bízunk az időjárás-jelentésekben és tartós odafigyelésünkben, akkor ez az időpont ki is tolóthat belátásunk szerint.**
- 4. Szakemberek szerint vannak olyan nemzetségek, amelyek magvetését ilyenkor elvégezve számíthatunk a legeredményesebb kelésre. Vetésre ajánlott nemzetségek: *Rebutia*, *Frailea*, *Oreocereus*.**

Ficzere Miklós

A képek megjelentek a Debreceni Pozsgástár 2006. 4. számában, Kovács Mónika: *Kaktuszok és más pozsgásnövények leggyakrabban előforduló állati kártevői* című cikkében.

meztelen csiga



gyapjaszetvek



pajzstetvek



KAKTUSZOK ÉS POZSGÁS NÖVÉNYEK KIÁLLÍTÁSA ÉS VÁSÁRA 2017

MOLNÁR IMRE EMLÉKKIÁLLÍTÁS

Az előző évekhez hasonlóan az idei kiállításunk a Debreceni Virágkarnevál egyik kísérő rendezvénye volt, amelyről a karnevál rendezőse a műsorfüzetben is megfelelő módon tájékoztatta a nagyközönséget. A több évtizedes múltra visszatekintő kiállításainkat célszerű lenne más rendezvényekhez hasonlóan sorszámmal is ellátni. Remélhetőleg Társaságunk vezetése ennek érdekében megteszi a szükséges lépéseket. A kiállítást 2017. augusztus 17-én délután 5 órakor *Papp László*, Társaságunk tiszteletbeli elnöke, a Debreceni Egyetem Botanikus Kertjének igazgatója nyitotta meg, majd oklevelek átadása következett.



OKLEVELET KAPTAK

A Magyar Kaktusz és Pozsgás Társaság rendezvényeinek megvalósításához nyújtott önzetlen segítségéért.

BURAI JÁNOS

Debrecen

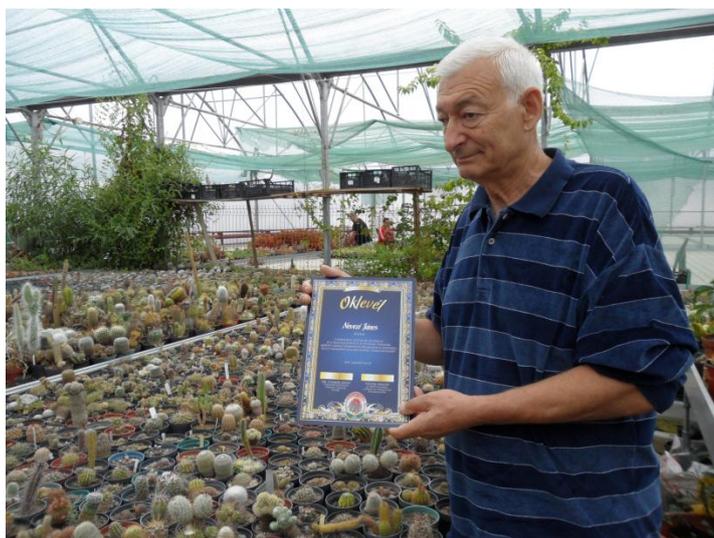
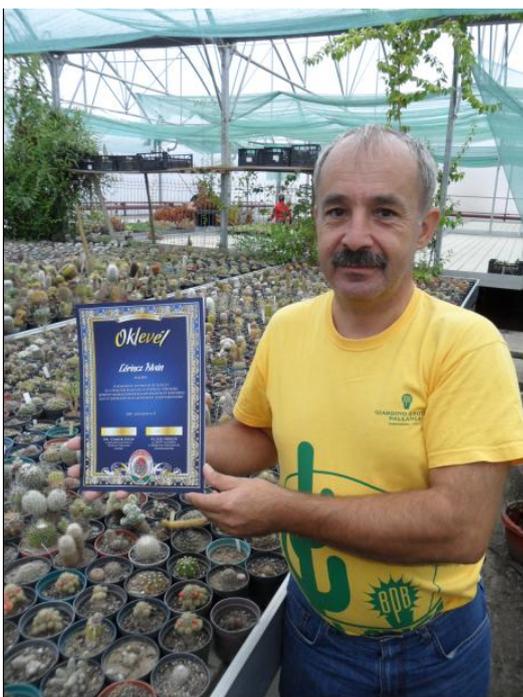
A romániai Aztekium Egyesület és a Magyar Kaktusz és Pozsgás Társaság közötti kiváló személyes kapcsolatok és közösségi együttműködés kialakításáért, fenntartásáért:

LŐRINCZ ISTVÁN

Nagybánya, Románia

NEVEZI JÁNOS

Nagybánya, Románia



Képek: Nevezi János

A Magyar Kaktusz és Pozsgás Társaság Iskolaprogramja keretében végzett kiemelkedő és eredményes együttműködés elismeréseként:

Kövy Sándor Általános Iskola, Nádudvar
Szent László Általános Iskola, Nyírbétek

A kiállításon növényeikkel részt vett:

Katona József, Tóth Norbert, Szászi Róbert, Haláp, Nagy József, Mikepércs, Szunyogh Menyhért, Nyíregyháza, Már földi Tamás, Nyíregyháza, Debreceni Egyetem Botanikus Kertje, Horváth Ferenc, Budapest, az MKOE képviselőjében, Rácz László, Dr. Buglyó Péter, Dóró Antal, Hajdúszoboszló, Nagy Tibor, Vasas István, Felsőzsolca, Erdei Gyula, Hosszúpályi, Lénárt József, Balmazújváros, Fazekas Attila, A település megjelölés nélküliek debreceni kiállítók.

Kiállítási képek: *Barizs Dániel és felesége*

Ficzere Miklós, Debrecen





MAGYAR KAKTUSZ ÉS POZSGÁS TÁRSASÁG KÖZHASZNÚ EGYESÜLET MAGTÁRA

Kéri és várja, hogy Tisztelt Olvasóink magadományaikkal a korábbi évekhez hasonlóan szíveskedjenek elősegíteni a 2017/18. évi magakciónk sikerét. A magvak lehetnek kaktuszok, egyéb pozsgás növények (sedumok, kutyatejfélék=Euphorbia, stb.), sziklakerti, alpesi, egyéb lágyszárú növények magvai. Az adományozott magvak eladási listáját honlapunkon közzétesszük, amelyből bárki rendelhet. Az értékesítésből származó bevételt teljes egészében a Debreceni Pozsgástár előállítási költségeinek fedezetére fordítjuk. Bővebb információ honlapunk linkjén:

<http://kaktusz-es-pozsgas-tarsasag.hu/mkpt/az-mkpt-magtara>

A magvakat a következő címre küldjék:

Nagyházi Tünde, 4556 Magy, József Attila út 49. Tel: 06-70/323-0308

E-mail: n.tunde73@gmail.com

Adományait előre is köszönjük, és külön köszönetünk, ha a magvakat megtisztított, felhasználásra kész állapotban küldik meg a fenti címre.



ISKOLAPROGRAM

Szervezi, levezeti és előadásokat tart: *Nagy József*, Mikepércs

IRINYI JÓZSEF ÁLT. ISKOLA, HOSSZÚPÁLYI, 2017. ÁPRILIS 25.



AZ EGYETEMES MAGYAR ENCYCLOPAEDIA POZSGÁS NÖVÉNY SZÓCIKKEI VII. RÉSZ.

Az *Egyetemes magyar encyclopaedia* aloe szócikke az előző résszel véget ért. Ebben a folytatásban azok a szócikkek kerülnek ismertetésre, amelyek eltérő években és különböző kötetekben jelentek meg. A K. Gy. vagy ehhez hasonló jelzésű cikkek szerzője Kaucz Gyula egyetemi tanár, Budán.

Ficzere M.

Megjelenés éve: 1859. I. kötet

Aechmea Ruiz és Pavon (le) által a perui flórában felállított növény-nem, tartozik Linné hatodik seregébe, a hatporodásokhoz, a természetes rendszer szerint pedig az Ananászfélék rendéhez. Murváit az egyes virágok alatt pohárformák; felső hathasábú virágpleplének külső 3 hasábja csészeforma; a 3 belső bokrétaforma a külsőknél sokkal hosszabb, tövön tekeredett; porodája hat, a lepel tövével összeforradott maghona alsó, három rekeszti, bibeszára fonalforma, bibéje három; bogyója tojásdad kerek, három rekeszű; magvai számosak, a rekeszek hegyéből függők. Amerika forró égaltja alatt többnyire a fák törzsökéin élőködő füvek, melyek bőrforma vastag, kard- vagy nyelv alakú levelek, girbe-gurba bugás virágzatuk, főképpen pedig minden virág alatt levő tövises hegyit, pohárforma murváik által felismerhetők. Első faj, melyet Ruiz és Pavon leírtak és lerajzoltak (Flor, peruv. vol. III., p. 37., t. 264.) a bugás Ae. (*Ae. paniculata*), s virágházainkban található még mint dísznövények; az újabb időben ismeretessé lett: a fénylő, miniumos és váltszínű *Aechmea* (*Ae. fulgens*, *miniata*, *discolor*). (K. Gy.)

Aizoon (nt.), a porcsin-félék családjába tartozó növény-nem (Linné XII. sereg. 5. rend.).

Leple szabad, öt hasábú, belől szíromszinű; porodái a lepel kanyaraiban (sinus) csoportosan állók; bibéje 5, vastag, ülő; tokja ötkopácsu, tetején csillagformán fészlő; kopácsai sokmaguak. Füvek és cserjésedő növények. Legtöbb faja a Jóreménységfokán, kevés Afrika partjain és köves Arábiában, egy a spanyol A. (*A. hispanicum* L.) Európában honos. — Két fajának hamvából szódát készítenek, az egyik az említett spanyol A., mely Spanyolország és északi Afrika tengerpartjain nő, ennek szára egynyári, felálló, kétágú, levelei ellenesek, lándsások, épélűek, kopaszok. A másik a kanári A. (*A. canariense* L.), ez szintén parti növény a Kanári szigetektől egész Egyiptomig terjed; szára lecsepült, ágas, szőrös; levelei váltogatók, visszás tojásdadok, szőrös, kék, évelő. (K. Gy.)

Megjelenés éve: 1861. III. kötet

Anacampseros, a porcsinfélék (*Portulacaceae*) rendébe, a Calandrinianeműek csoportjába tartozó, Sims (in *Botan. Magaz.* n. 1357.) által felállított növény-nem. Az ide tartozó növények alacsony jóreményfoki vastagtörzsű félcserjék; levelei tömötten állók, nyeletlenek, húsosok, tojásdad háromszegűek vagy gömbölyűk, pálhái hónaljias, szörnyalábokra oszolvák; virágai fehérek, vörösek vagy sárgák. Mintegy 10 ismeretes faja közül kettő a kertekben is előfordul, u. m.:

1.) a bablevelű A. (*A. Telephiastrum* D. C.), levelei tojásdadok, kopaszok, fürtje kevés, virága majdnem bugás, piros, magva nagyon szárnyas. Rajzát birjuk: *Loddiges the botanical. Cabinet* t. 591. *A. rotundifolia* Sweet név alatt.

2.) A pókhálós A. (*A. arachnoidea* Sims.), levelei tojásdadok, fényesek, pókhálósak, fürtje egyszerű, virága fehér vagy halvány-piros, magva rövid-szárnyas. Rajza Sims *botan. Magaz.* XXXIII. t. 1368.

3.) A fonalas A. (*A. filamentosa* Sims.), mely a két előbbitől abban különbözik, hogy pálhái a leveleknél hosszabbak, amazoknál meg rövidebbek, levelei pókhálósak, fölül ránczosak, virágai sötét rózsaszínűek. Rajzát adta Sims. *Botan. Magaz.* XXXIII. t. 1367.

Ancistrostigma a porcsin félék (Portulacaceae) rendébe, a Sesuviumneműekhez (Sesuvieae) tartozó növény-nem. Egyetlen ismeretes faja: *A. cypseleoides* Fenzl, úgy néz ki mint a porczinka *Herniaria*. Hazája Ujhollandia.

Megjelenés éve: 1866. V. kötet

Baobab v. (*Bahobáb*, *Adansonia digitata*, *Affenbrodbaum*), az oszlopmagvúak rendébe, a málvafélék családjához tartozó fa; Nyugat- Afrikában otthonos, de átszarmazott Kelet- és Nyugat-Indiába is; hosszan lelógó nagy fehér virággal. Törzse vastagságra nézve felülmúl minden eddig ismert fát. A roppant vastagságú törzs hamar odvasodik s a négerek temetkezési helyül használják, hol a hulla mumiaszerűleg összezsuzik. A gyümölcstok bele oly hatással bír, mint az indiai tamarindfa, a négerek, valamint Nyug.-Indiában is háziszzerű használják.

(M—n.)

Megjelenés éve: 1869. VII. kötet

Dracaena Draco. Barkócza vagy sárkányfa. A liliumfélék családjába tartozó pálma- nemű fa, melynek rövid nyelű három láb hosszú, lándzsás, tövises végű, kardnemű, tengerzöld levelei csigásán állanak és tetején tömött levélkoronát, egész erdőt képeznek; törzsökén a levelek mint a pálmáknál leszáradván és lehullván, azok helyei és maradványai csigásán láthatók; vén korában légyökereket és kokoszdió nagyságú kinövéseket hajt. Zöldefehér bokrétaí hasonlók a spárga virághoz, csakogy kétszer oly nagyok. Végbugákban vagy fürtökben állanak; gyümölcse egy zölde sárga bogyó. Hazája a kanári szigetek. Ezen fa, valamint az indiai *Calamus Draco* és az amerikai *Pterocarpus Draco* sárkányvért szolgáltat, mely gyanta borlélben feloldva festanyagot ad. Világhírű azon sárkányfa, mely Orotaván, Casa Franchi kertjeiben díszlik. Humboldt 1799-ben vizsgálta és akkor magassága 75, kerülete 42 lábnyi volt. Ezen óriás, mely az őskorból maradt reánk, még most is él, daczolva az idők viszontagsággal és a legdühösebb viharokkal.

H—r.

Echeveria. A húsos növények (Crassulaceae) rendébe tartozó, Mexikóban és Californiában honos félcserje, húsos, nedvdús pálhák nélküli levelekkel és szabályos ötszirmú virágokkal; tokja sokmagú, magva fehérynys. *E. coccinea*. Pártája a meghosszabodott leveles füzéren, kívül skarlátpiros belül sárgavörös. *E. gibbiflora*. Alul fehér, fölül halaványvörös virágai bugákban. *E. racemosa*. Ötözögűen csöves 5" hosszú halavány czinobervörös virágai 4—6 lábnyi fürtökben. *E. grandiflora*. Bugákban álló skarlátpiros virágokkal.

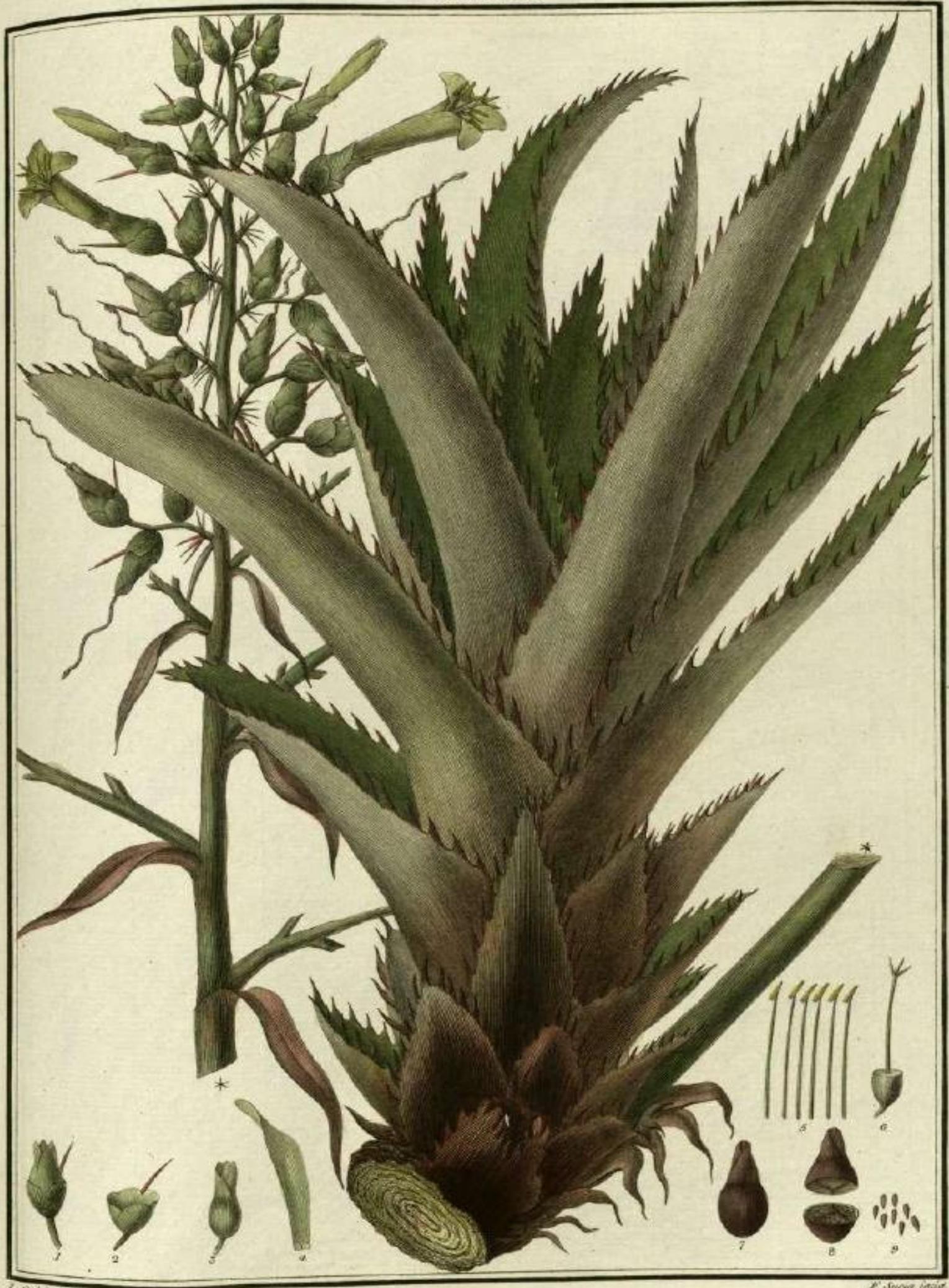
H—r.

Megjelenés éve: 1870. VIII. kötet

Euphorbia. Fűtej. A fűtejfélék (Euphorbiaceae) családját jellemző, fehér, csípős tejnedvet tartalmazó mérges növény. Virágai egylakiak. A porodás és termés virágok egy közös burok vagy lepel által vétetnek körül. Ezen lepel többnyire harangképű öt-tíz fokú, melyek körül néhány befelé, néhány kifelé van hajtva és ezeken paizs, gömb vagy holdidomú, mézet elválasztó mirigyek vannak. A lepel belső falain elhelyezett nyeles porodák, melyek mindegyike egy porodás virágot képvisel, pikkelyek által vannak támogatva. A termés virág hosszabb kocsányú, a lepelből kiálló. Szirmaik nincsenek. A maghon föli, nyeles vagy nyeletlen, többnyire háromrekeszű. A tok többnyire három gömböcskéből áll, melyek ruganyosan pattannak és a magvakat messzire ellökik. Magvai gömbösek vagy visszásan tojásdadok, simák, érdesek, pontozottak vagy redősek és húsos fehérynys. Fűneműek, félcserjék, cserjék, a forró égöv alatt faneműek. Levélnélküliek, vagy elszórtan levelesek. A levelek gyakran pálháktól támogatvák; egyszerűek, egészek, épélűek, metszettek, fogasak, fűrészeltek, ritkábban lantosak. Virágzatuk ernyős bogernyő.

H—r.

A képtáblán az *Aechmea paniculata* ábrázolása 1802-ből Ruiz López, Hipólito & Pavón y Jiméneiz-Villanueva, José Antonio: *Flora Peruviana, et Chilensis, sive, Descriptiones et icones plantarum Peruvianarum, et Chilensium, secundum systema Linnaeanum digestae, cum characteribus plurium generum evulgatorum reformatis* c. könyve 3. kötetéből.



L. Goussier del.

H. Ancelet sculp.

AECHMEA paniculata.

BEVEZETÉS A KAKTUSZ AREOLÁKBA

Fenti címen ígér cikksorozatot az amerikai Cactus and Succulent Journal 2017. 3. újságjában a szerző, James D. Mauseth, melynek eddig az 1. része jelent meg. Mauseth kaktuszmorfológiával foglalkozó írásaira már korábban felhívtuk olvasóink figyelmét a KP (Kaktusz és Pozsgás) újságunk egy korábbi számában. A Debreceni Pozsgástár 2009. 2. és 4. számában két terjedelmes cikkben foglalkoztam hasonló témával, jóval kevesebb technikai adottsággal, mint Mauseth, aki ezt a lehetőséget bőségesen felhasznál és kihasznál. Írása rendkívül érdekes, megállapításait mikroszkópikus felvételekkel is alátámasztja. A bemutatott példák nagyobbik részének hasonlósága kísérteties a nyolc évvel korábbi cikkemben felhasználtakkal. Ezzel csak arra kívánok utalni, hogy az általam megállapított elgondolások helytállóak, amelyeket a Mauseth-nél írtak megerősítenek. Mivel a Debreceni Pozsgástárt újságcsereben elküldjük a Cactus and Succulent Society of America részére, ezért kellő szerénységgel annyit feltételezhetünk, hogy egy aprócska gondolatcsírárt sikerült elültetni valaki, vagy valakik fejében, miszerint érdemes foglalkozni a kaktuszok morfológiájával, jelen esetben a kaktuszok areoláival, mint olyan témával, amely mai tudásunk ismeretében nem kellően tisztázott, és nem csak a kaktuszok sajátos jellegzetessége. A sorozat 2. része várhatóan még ebben az évben megjelent, ahogyan arról az újság szerkesztősége tájékoztatót. a Debreceni Pozsgástárban hivatkozott írások:

Ficzere Miklós: *A növényi test alaktanától a kaktuszok alaktanáig.* Debreceni Pozsgástár, 2009. 2. 21-32. o.

Ficzere Miklós: *A hallgatás csendjében: a kaktuszok rügyei és levéleredetű módosulásai.* Debreceni Pozsgástár 2009. 4. 24-40. o.

Ficzere M.

Magyar Kaktusz és Pozsgás Társaság programja 2017. II. félévben

Augusztus 17-20. csütörtök-vasárnap

Kaktuszok és egyéb pozsgás növények kiállítása és vására.

Hely: Kölcsey Központ, Debrecen.

Szeptember 23. szombat

Szomszédsgai napok a Csapókerti Közösségi Házban.

Kaktuszkiállítás, élményültetés gyerekeknek, felnőtteknek, növényvásár, szaktanácsadás.

Október 28. szombat

Kaktusz gyilkosok.

Előadó: Ficzere Miklós.

November 25. szombat

Tapasztalatcsere a kaktuszok termesztéséről, téli tartásáról.

Levezeti: Dr. Csajbók József.

December 16. szombat

Évzáró: az elmúlt év pillanatait és elvárások a következő évre; a 2017. évi kiállítások értékelése és látványosabbá tételének lehetőségei.

Levezeti: Szászi Róbert

A programok helye és ideje a külön nem jelölteké: Csapókerti Közösségi Ház, Debrecen, Süveg u.3.
(a Kassai úti Agip kútnál lévő Jánosi utca végén, a templomnál).

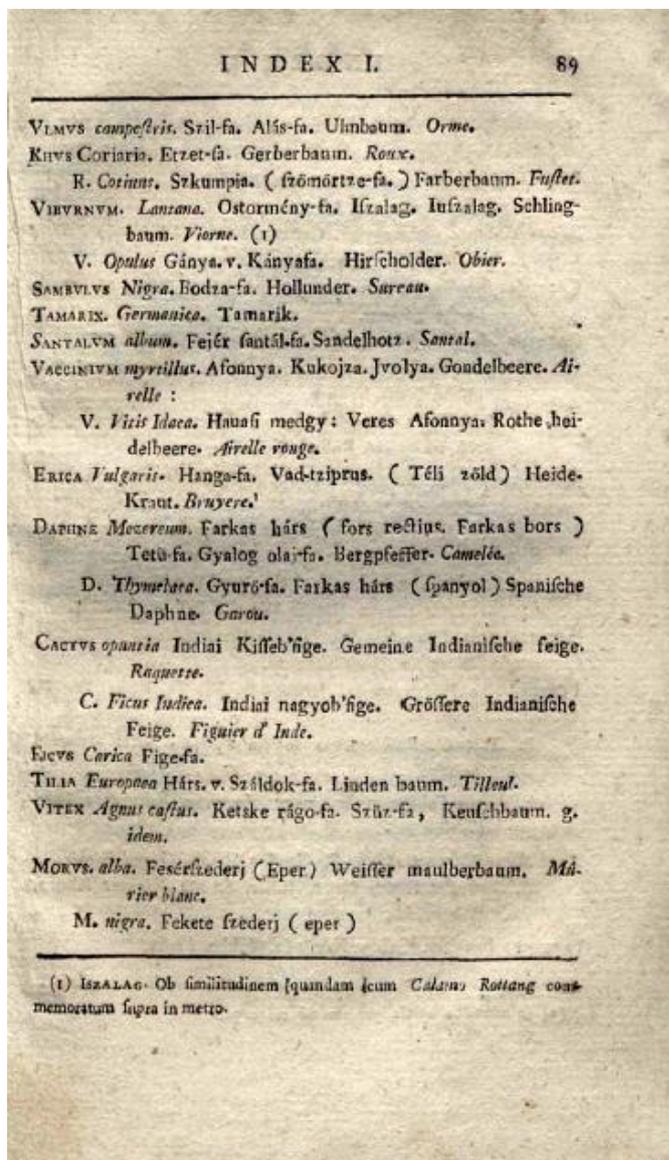
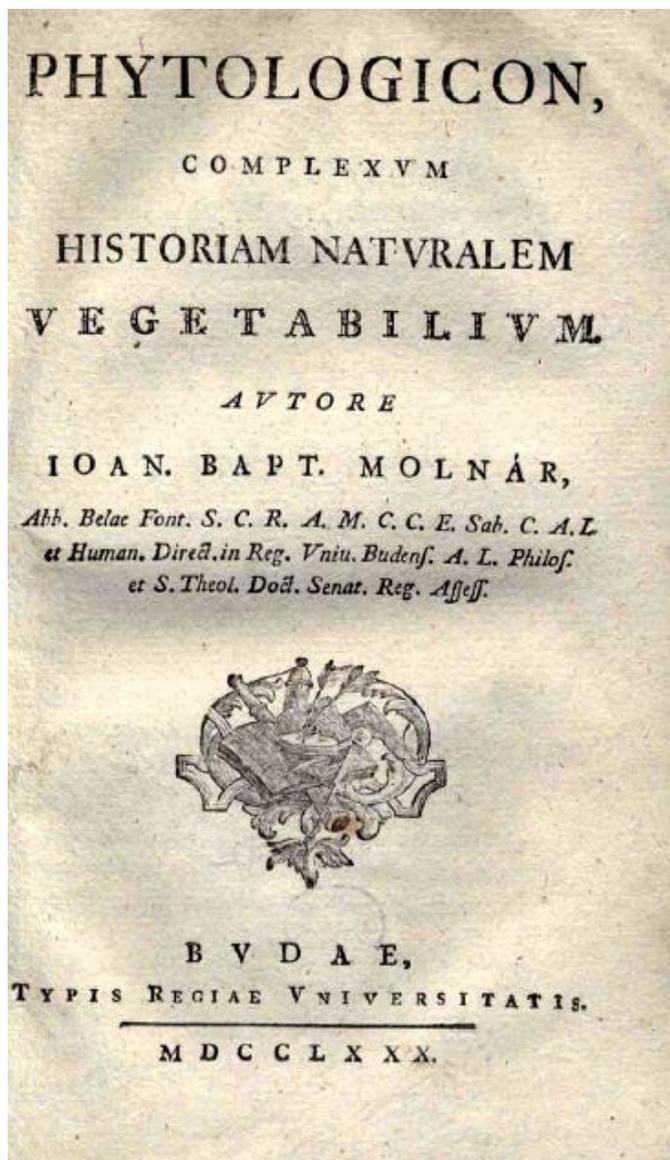
Kezdesi időpont a jelzett napokon: délután, 16 óra! Megközelíthető a 19-es autóbusszal!

A CACTUS SZÓ A MAGYAR ÍRÁSBELISÉGBEN

MOLNÁR JÁNOS: PHYTOLOGICON..., 1780.

A Debreceni Pozsgástár 2017. 2. újságjában a 33. oldalon írtam, miszerint a kaktuszokkal kapcsolatos hazai történeti írásokban elterjedt megállapítás, hogy a *cactus* szó Mátyus István 1787-ben kiadott *Ó és Új diaetetica...* c. könyvében olvasható először. Ezt találjuk nyelvészeti művekben is, pl. az 1970-ben kiadott, *A magyar nyelv történeti-etimológiai szótárában* is. A valóság azonban az, hogy a *cactus* első említését Zrínyi Miklósnál találjuk 1650 körül, a másodikat 1780-ban a Magyar Hírmondóban Benkő József erdélyi botanikus cikkében, és az e cikkhez kapcsolódó, Rát János írta megjegyzésben, és még ugyanebben az évben Molnár János tudós jezsuita tanár *Phytologicon, complexum historiam naturalem vegetabilium* c. tankönyvében, és csak ezt követően Mátyus Istvánnál. Alábbiakban eredetiben adom közre a *Phytologicon...* címlapját és 89. oldalát, ahol a *cactus* szó a növény Linné elnevezése szerinti nomenklatúrájának megfelelően *Cactus opuntia* és *Cactus Ficus Indica*, kiegészítve a magyar névvel. Érdekesség az, hogy itt a magyar név *Indiai kisseb fige* ill. *Indiai nagyob fige*, míg Benkő József három évvel később, az 1783-ban kiadott „*Nomenclatura Botanica. Fűszéres nevezetek...*” c. könyvében a szórend változik és lesz belőle *Kissebb Indiai Fige* ill. *Nagyobb Indiai Fige*.

Ficzere Miklós



ETIMOLÓGIA SZÓTÁR

Pozsgásnövény elnevezések jelentése latin, német és magyar nyelven.
Etymological dictionary - denotation of the succulent names in Latin, German and Hungarian languages.

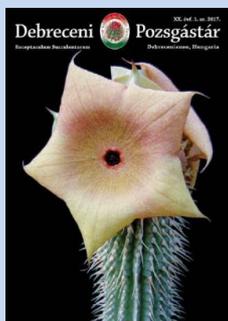
I

insularis	auf Inseln wachsend, inselbewohnende	szigeti, szigeten növő
integerrimus	ganz	teljes, egész, osztatlan
integumentum	die Samenanlage	magképződmény
interjecta		közzé vetett
intermedia, intermedius	mittel, zentral, mittlere	középső, valami között lévő
intermedier	Übergans-Zeitweilig	átmeneti /időszakos/
internodium	das Achseng/ied, das Stengellied	csomóköz, két szárcsomó
		közötti szárrész /szártag/
intertextus, intertexta,	verstrickt, verwebt, durchflochten(dorniges)	összekötött, átszótt
intertextum	verstrickt, verwebt, durchflochten(dorniges)	összekötött, átszótt
intine	Pollen	virágpor
intortus	gewundener	csodálatos, (ívelt), visszahajló
intricatissima	sehr verworren	nagyon bonyolult, nagyon kusza
intricatus	verwerren	bonyolult, zavaros
invicta	unüberwindlich (bedornete)	legyőzhetetlen, elháríthatatlan
involucra	das Hüllblatt	gallérlevél
ionantha	veilchenblumig	lilás, ibolyaszínű virágú
iquiquensis	benannt nach Herkunft: Iquique, Chile	Iquique-ből való
iridescens	regenbogen fabrige	szivárvány virágú
iris	das Regenbogen	szivárvány
isaloensis	aus Isalo stammend	Isalóból való /Madagaszkár/
iscayachensis	benannt nach Herkunft: Iscayachi, Bol.	Iscayachiból való, Bolívia
Islaya	benannt nach Herkunft: Islay, Südperu	Islay-ból való, Dél-Peru
islayensis	benannt nach Herkunft: Islay ,	Islay-ból való, Dél-Peru
isogonus	gleichkantig	egyenlő élű
Isolatocereus	vereinzelter Cereus	elszigetelt(különálló) Cereus
isophylla	gleichblättrig	egyenlő levelű
isotensis		azonos nyomású
isquisivensis	benannt nach Herkunft: Isquisivi prov. Bol.	Isquisivi tartományból való
italica	italienisch	olasz
ithyacanthus, ithyacantha		merev tövisű

Debreceni Pozsgástár

Egy évre csak 5.000,-Ft!

Érdeklék a pozsgásnövények, kaktuszok? A világ élvonalába tartozó írásokat akar olvasni újonnan felfedezett növényekről? Ismerni akarja élőhelyüket? Szeretné beszerezni e növényeket? Színvonalas, teljesen színes és pontosan megjelenő folyóiratot szeretne?



Debreceni Pozsgástár! Megjelenik évente négy alkalommal, újságként 60 teljesen színes, összesen 240 oldalon, kiváló színes képekkel. A postai költség bérmentesítve a megadott címig! Előfizetés történhet belföldi rózsaszínű postai utalványon és banki átutalással a Magyar Kaktusz és Pozsgás Társaság Közhasznú Egyesület számlaszámára: 60600084-14000072, Hajdú Takarékszövetkezet.

Újságunkat régebbi előfizetőinknek is csak akkor tudjuk postázni, ha az éves előfizetési díjat befizették!

Érdeklődés, információ: Szászi Róbert, e-mail: nogorobert@gmail.com, tel: 30/425-6067

Barizs Dániel, e-mail: barizs56@gmail.com

Társaságunk titkára, Szászi Róbert kérése a Debreceni Pozsgástár olvasóihoz

Kérem a Debreceni Pozsgástár olvasóit, hogy aki a negyedévek végén nem kapja meg a Debreceni Pozsgástárt, ezt feltétlenül jelezze az alábbi elérhetőségen: nogorobert@gmail.com Jelzésük azért fontos, mert a Debreceni Pozsgástár postázása az egyik feladatomban, és szeretnék napra kész nyilvántartással rendelkezni, illetve senkinek nem szeretnék kellemetlenséget okozni a postázás esetleges elmaradásával. Sajnos, minden negyedévben előfordul egy-két kézbesítetlenség, néha több is, amelyet csak akkor tudok gyorsan megoldani, amennyiben e tényről értesítenek. Segítségüket előre is köszönöm!

Szászi Róbert

KAKTUSZ és POZSGÁS MAGAZIN

Magyar Kaktusz és Pozsgás Társaság Közhasznú Egyesület internetes újságja

Kiadja: Magyar Kaktusz és Pozsgás Társaság Közhasznú Egyesület, Debrecen

4078 Debrecen-Haláp, Tanya 93. E-mail: nogorobert@gmail.com

Szerkesztőség: m.kaktusz.es.pozsgas.tarsasag@gmail.com

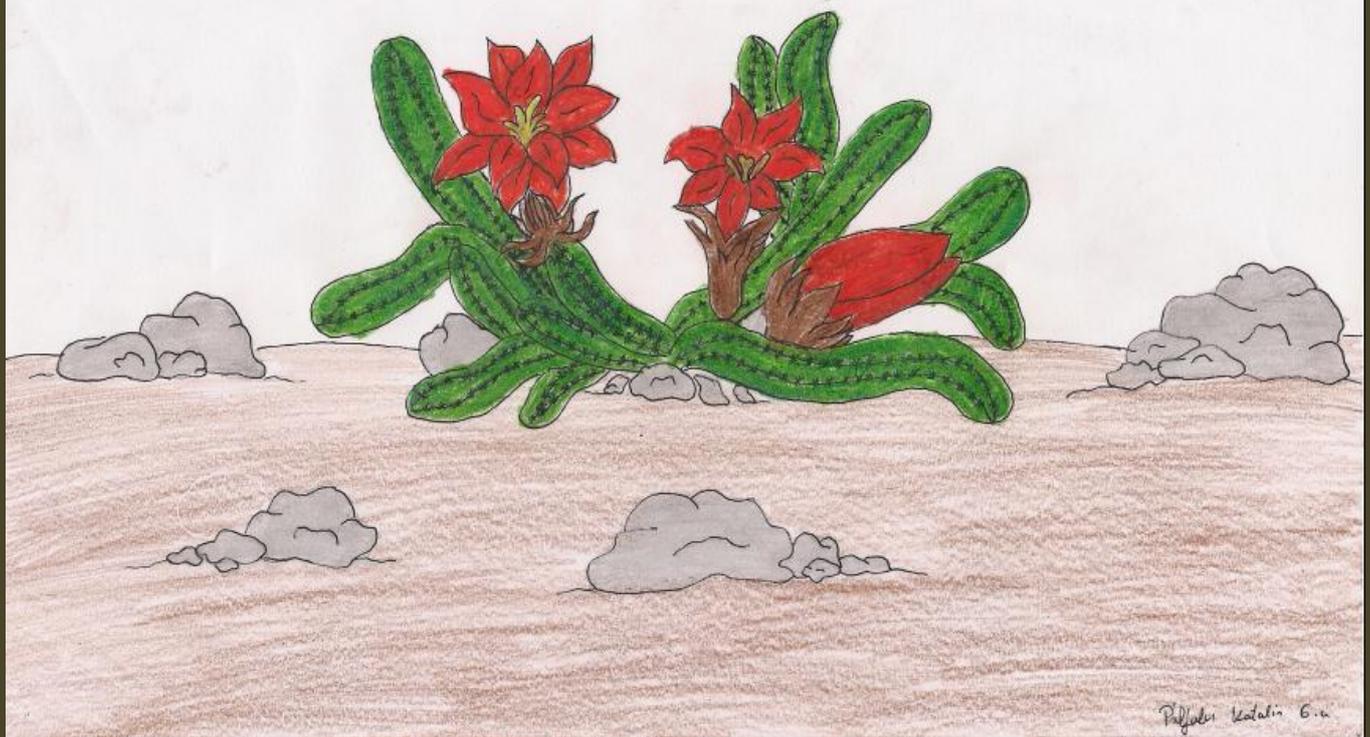
Elérhető honlapunkon: <http://kaktusz-es-pozsgas-tarsasag.hu/hirleveleink>

Készíti: Ficzere Miklós

© Ficzere Miklós © Magyar Kaktusz és Pozsgás Társaság

Címlapkép: *Gymnocalycium paediophyllum*

Fotó: Mánfai Gyula, Budapest



Rajzolta Pálfalvi Katalin, Ibolya utcai Ált. Iskola, Debrecen.



Rajzolta Famassy Sebestyén, Pávai Vajna Ferenc Ált. Iskola, Hajdúszoboszló.